

Time: 2:00 hrs.

Marks: 60

- Note: 1. All questions are compulsory.**
2. All questions carry equal marks.
3. Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1. Answer Any Two of the following. (15 Marks)

- a) Distinguish between Economic Growth and Development.
- b) Discuss the measures of Quality of Life.
- c) Explain the capability approach.

Q.2. Answer Any Two of the following. (15 Marks)

- a) Describe the role of freedoms in promoting human development.
- b) Discuss the impacts of Globalization.
- c) Discuss the obstacles to Inclusive Growth in detail.

Q.3. Answer Any Two of the following. (15 Marks)

- a) Briefly explain the Disability Adjusted Life Years (DALY).
- b) Write down about Gender Related Development Index (GDI).
- c) Write down about the Human Poverty Index (HPI).

Q.4. Answer Any Two of the following. (15 Marks)

- a) Discuss the several factors of promoting Gender Equality.
- b) Explain the major poverty alleviation programmes.
- c) What are the causes of migration?

(मराठी रुपांतर)

वेळ: २: ०० तास

गुण: ६०

- सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
३. आवश्यक तेथे व्यवस्थित आकृती काढा.

प्र.१. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

(१५ गुण)

- अ) आर्थिक वृद्धी आणि विकास यातील फरक विशद करा.
ब) जीवन गुणवत्ता मापकांची/मोजमापांची चर्चा करा.
क) क्षमता दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्र.२. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

(१५ गुण)

- अ) मानवी विकासाला चालना देण्यामध्ये स्वातंत्र्याची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) जागतिकीकरणाच्या परिणामांची चर्चा करा.
क) समावेशक वृद्धीतील अडथळ्यांची सविस्तर चर्चा करा.

प्र.३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

(१५ गुण)

- अ) अपंगत्व समायोजित जीवन वर्षे (DALY) थोडक्यात स्पष्ट करा.
ब) लिंग संबंधित विकास निर्देशांक (GDI) बदल लिहा.
क) मानवी दारिद्र्य निर्देशांक (HPI) बदल लिहा.

प्र.४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

(१५ गुण)

- अ) लैंगिक समानतेला प्रोत्साहन देणा-या विविध घटकांची चर्चा करा.
ब) प्रमुख दारिद्र्य निर्मूलन कार्यक्रम विशद करा.
क) स्थलांतराची कारणे काय आहेत?
